

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 19

81. ÅRGANG
18. OKTOBER

1 9 6 9

SMOG-AKSJONEN:

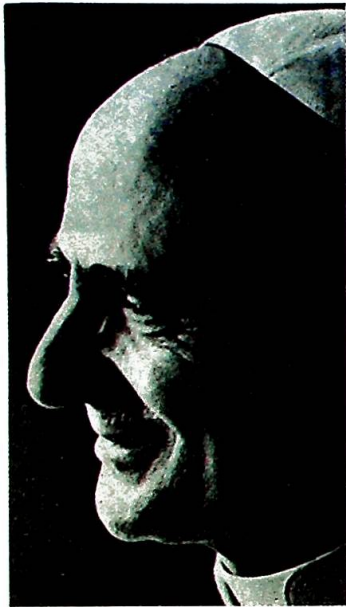
BREV TIL
AMBASSA-
DØREN

(LEDER)

ONSDAGSBLIKK - LESERBREV -
AV ÅRETS BØKER

VÅR NYE GUDSTJENESTE

NOTATER

ROMA. I en tale i Castelgandolfo for noen uker siden kom pave Paul VI inn på lokalmenighetens stilling innenfor den moderne kirkereformen. «Det stemmer,» sa paven, «at det moderne samfunnet har endret seg adskillig, og menigheten må tilpasse sin virksomhet i overensstemmelse med folks faktiske behov. Det er også riktig at menigheten ikke kan være den eneste form for åndelig bistand til menneskene, enten de nå er kristne eller sekulariserte. Ikke desto mindre må vi innse at menigheten er en kirkelig størrelse som fremdeles er levende og uerstattelig. Den er bispedømmets fremste organiske og autoriserte fellesskap. Menigheten er den skole hvor vi lærer Guds ord, det bord hvor vi mottar det eukaristiske brød, det hus hvor vi ber sammen. La oss derfor bestrebe oss på å forstå, holde av og oppmuntre livet i den menighet vi tilhører.»

VEST-INDIA. De vest-indiske katolske biskopers konferanse, som har en meget tallrik farvet befolkning under sitt ansvar, har på et møte nylig tatt stilling til «Black Power»-bevegelsen, og advart mot desperat volds-filosofi og utnyttelse. Enkelte, erklærer biskopene ifølge «L'Osservatore Romano», søker å sette rasehat i revers og skape tilstander som vil bli ødeleggende for alle parter. Biskopene kaller beve-

gelsen til å gå inn for full borgerlig, økonomisk og menneskelig likestilling mellom farvede og hvite, og formaner den til byggende samarbeide.

PARIS. De franske biskoper har foranstaltet en opinionsundersøkelse blant franske katolikker om prestens stilling i det moderne samfunn. På spørsmålet om presten burde ha et yrke ved siden av sin prestegjerning, svarte 40 % av de spurte benektende, mens 67 % gikk inn for sølibatets opprettholdelse i pretestanden. Et solid flertall vender seg også mot prestens politiske engasjement. Undersøkelsen er senere blitt utsatt for adskillig kritikk for sine uvitenskapelige metoder. Bare praktiserende katolikker ble spurt, og bare 4,1 % av de spurte tilhørte arbeiderklassen, som utgjør ca. 29 % av den franske befolkning.

MÜNCHEN. Biskop Defregger, hjelpebiskop av München, har nedlagt sine biskopelige funksjoner inntil videre, i påvente av at den gjenopptatte sak mot ham for krigsforbrytelser i Italia under siste krig blir avklart. Biskop Defregger anklages for å ha gitt videre, som stabsoffiser i den tyske Wehrmacht i Nord-Italia, en ordre ovenfra om henrettelse av italienske gisler, som repressalier mot partisaner. Defregger protesterte to ganger mot ordren, fikk redusert tallet på de dømte, og deltok ikke personlig i aksjonen. Etter krigen gikk han inn i den katolske geistlighet, og ble på kardinal Döpfners varme anbefalinger og mot eget ønske utnevnt til hjelpebiskop. Det var ukebladet «Der Spiegel» som reiste kampanjen mot ham, og anfektet en henlagt undersøkelse mot hans forhold under krigen. Biskop Defregger har selv omtalt hendelsen under krigen som sitt livs tragedie, men mener under «krigens lov» å ha gjort hva han kunne for å begrense overgrepet. Han mener seg ikke straffskyldig. I Rom har man kritisert at kardinal Döpfners anbefaling av Defregger til bispeverdiget ikke klargjorde for de romerske myndigheter hans ansvar under krigen. Kardinalen har selv nylig uttalt at han nå ønsker saken gjenopptatt og avklart, for å bringe de stadig nye angrep på hjelpebiskopen ut av verden.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stillemesse	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og 19.00	11.00 11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.45 11.30 18.30	10.00 —
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 153244	11.00	9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19.	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eystein kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth nstitutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

BREV TIL AMBASSADØREN

Den 7. mai i år i Tasjkent, som ligger meget langt fra Oslo, ble en russisk generalmajor arrestert av det hemmelige politi. Når så ordensprydede og gallonerte personer som mannen her nederst på siden blir arrestert, er det gjerne kupp-planer eller spionasje det dreier seg om. Men ingen har anklaget generalmajor Pjotr Grigorievitsj *Grigorenko* for noe slikt. Han er innesperret fordi han viser en plagsom og påståelig interesse for menneskerettigheter og gjeldende lov — det kan på de kanter, som vi vet, føre rett i fengselskjellerne. Han har vært der før, for samme forseelse. Han har til og med, som det jevnlig skjer med forfattere og andre i Sovjetsamveldet som leser Samveldets smukke grunnlov for bokstavelig, opplevd å bli erklært sinnssyk og innesperret i et asyl. Slik kan det også gjøres. Når mennesker med rettsfølelse, i og utenfor Sovjet-Russland, etterlyser lov og dom over en arrestert, kan myndighetene anstille seg beskyttende: Angjeldende er «syk» og kan dessverre ikke fremstilles i retten. Det rabler for ham, stakkar — såpass at han tar alvorlig grunnlovens fagre løfter om frihet og menneskeverd. Det er jo plagsomt.

Grigorenko har vært plagsom. Den 62 år gamle offiseren, med høye utmerkelser for sin innsats under siste krig, er dukket opp som troll i eske og høylydt protestende hver gang det skjedde overgrep og meningstvang. Han har forsvart nasjonale mindretalls frihet. Han har stått opp for de ikke få forfatterne som er blitt arrestert, dømt og fengslet for sine meningers skyld. For alt vi vet har han kanskje også protestert mot de meningsløse kår som påtvinges millioner av russiske kristne for deres tros skyld — stikk i strid med den høyt proklamerte trosfrihet i Bresjnevs og Kosygin's Russland. Det kunne ligne ham. Nå søker behjertede mennesker verden over å reise en opinion for å få ham frigitt. Det lykkes vel neppe. Men forsøket er nødvendig. Den taust tålte urett er farlig for alle parter: For undertrykkerne, for ofrene, for oss selv.

Hva har nå dette på lederplass i et katolsk blad å gjøre? Adskillig. Vi kjenner ikke denne offiserens personlige forhold til kristendommen. Kanskje er den ham likegyldig som tro og lære, kanskje hører han tvert om — som Stalins egen datter Svetlana — til de ikke få russere som under presset fra en totalitær stat og ideologi har gjenoppdaget kristendommen og Evangeliet som et høyst personlig anliggende.

Hovedsaken ligger imidlertid annetsteds: Det gjelder *mennesket*. Kristne mennesker har alltid klaget og protestert når deres trosfeller har vært forfulgt. Hva vi ikke alltid har vært like snare til, er å stå opp for *enhver* forfulgt — fordi han er forfulgt og lider urett. Kristnes lidelser opprørte oss. Jøders og gudløses lidelser var oss lenge mer utedkommende. Vi hadde martyrer — det betyr blodvitne. Men blodet er rødt og dyrebart i alle mennesker, også når de dør for saker og ideer som vi ikke synes er det verdt. Det er *overgrepet* som her er hovedsaken — ikke overbevisningene. Mennesket — ikke trosfellen.

Aksjonen for *Grigorenko*'s frigivelse er i Norden lansert av de såkalte SMOG-komiteene, som arbeider for en humanisering av et livsmønster som ofte kan te seg men-

neskefiendtlig. Som Amnesty-gruppene driver de ikke «politikk», men beskjeftiger seg med forfulgte enkeltmenneskers skjebne, uten å skjele til deres meninger.

Nylig gjennomførte en norsk og en svensk student en demonstrasjon i Moskva som SMOG stod bak. Den vekket mange til ettertanke — der og her.

«Samvittighetsfangenes» tall i dagens verden løper opp i millioner — det kan fortone seg som et bunnløst hav, og ganske håpløst for mennesker uten makt å gi seg i kast med noe slikt. Men ett sted må en begynne, og hvert enkelt menneskes frihet er en verden for seg. Vi synes katolikker bør finne sin plass i slike aksjoner, ut fra hva de vet om enkeltmenneskets umistelighet. *Grigorenko* har en hustru og to sønner, de har en adresse: Komsomolskiy prosp. 14/1, kv. 96, Moskva. Den russiske ambassadør i Norge holder til i Drammensveien 74, Oslo. Han sender vel rapporter, som andre ambassadører. I den neste bør det i det minste stå noe han har kunnet lese seg til av sin egen post: Den arrestasjonen i Tasjkent for fem måneder siden gikk ikke upåaktet. Pjotr G. *Grigorenko* er ikke glemt.

H.R.M.

VÅR NYE GUDSTJENESTE

EN LITURGI FOR «PÅSKE-KRISTNE»

Gud er den uforanderlige. Men menneskene lever i tiden, underlagt dens omskiftelser og skiftende uttrykk. Tilbedelsen av Gud i liturgien er «tidløs», for så vidt som det alltid er skapningen som går frem for Skaperen i lovsang og takksigelse, i bekjennelse og tillit. Men liturgien er tidsbundet for så vidt som den er vårt uttrykk, levende, gitte menneskers form for samfunn med Gud.

Tidsskiftet i dag er så dyptgripende, at det også har fremtvunget vidtgående reformer av vårt gudstjenesteliv. Den dypeste drivkraften i de endringer som er blitt til i liturgien siden før det 2. Vatikankonsil, er ikke noen overflatisk iver etter å «forsøke noe nytt». Det er det troende gudsfolks behov for å tale ekte og sant om sitt liv og sitt håp til Den Evige ut fra sin faktiske situasjon, sin egentlige livsfølelse og virkelighetsopplevelse, som andre tiders kristne har gjort det ut fra sin. Det skyver til side og avviker noen tradisjoner. Men derved avdekkes eller klargjøres opprinnelige verdier, som for våre øyne ofte var skjulte og overgrodd, i den gudstjenesteform vi overtok fra gårdsdagens kristne. Irritasjonen og ubehaget ved forandringer på et så dyptgripende og ærverdig felt, viker for den glade oppdagelse av et spontanere og mer frigjørende uttrykk i bønnen.

Året 1969 vil gå inn i liturgi-historien som et merkeår. På vårparten ble det store reformarbeidet fullført; vi har fått ny kalender og fremfor alt et helt nytt romersk missale. Deler av dette er allerede oversatt og i bruk, de gjenværende er under arbeid i Sprogkommisjonen og vil nok foreligge innen årets utgang, så en kan få det hele overblikk over hva som er skjedd. Liturgi-eksperter og sprogfolk har gjort sitt, pave Paul har med glede og stolthet promulgert de nye tekster, og biskopene har verden over formidlet dem til de prester, kirker og kapeller som de har hyrdeansvaret for.

Så er det vel ferdig, ja klappet og klart, det hele?

TO BETINGELSER

Nei, det er ikke det. Det bare begynner: Liturgi er liv, og må leves — først og fremst i den forsamlede, gudstjenestelige menighet. Det kan den bare på to betingelser som må imøtekommes også hos oss. Den første er at prestskapet tar seg reformens gjennomførelse til hjerte — hver i sin menighet. Ved sin ordinasjon ble de kalt til å være biskopenes medhjelpere med ord og sakrament — på hans mandat har de som oppdrag å lære det kristne folk hva det trenger for sitt trosliv: Det er en pedagogisk oppgave. Der skal være noe nær en halv million prester i den katolske kirke — det er slik rent statistisk sett et veldig «lærerpersonale», selv for så mange mennesker som det her gjelder.

Hver og en av prestene har både fått de nye tekster i hendene, og en utdanning som skulle gjøre dem skikket til å se deres betydning for troslivet i vår tid. Uten deres energi og ansvar, er Paven og Biskopene hjelpeløse, når det gjelder å gjennomføre reformen. Det kan en kalle ansvar.

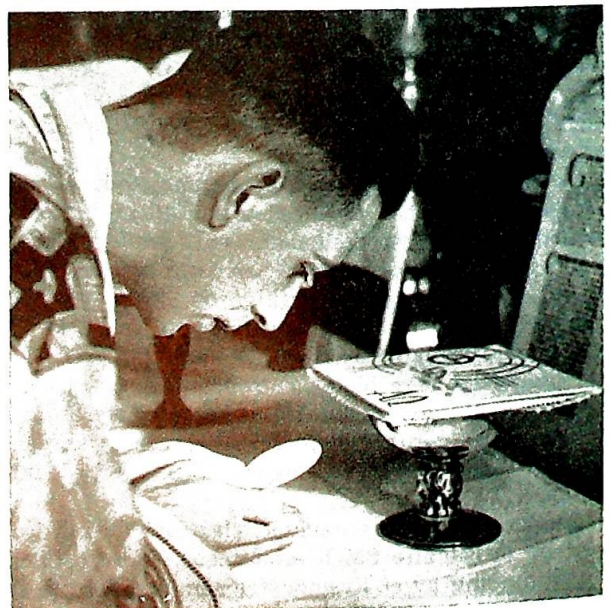
Den andre betingelsen er legfolket selv: At det virkelig åpner seg aktivt og medskapende for det strålende tilbud om bønn og helliggjørelse som legges frem i og med vår nye liturgi. Det krever tilpasning og medvirken, på områder hvor mange av oss er både vanemennesker og tradisjonelt passive. Men det gjelder altså såvel Guds folks som vårt eget personlige liv i troens mysterier — intet mindre. Det

kaller på besinnelse og mottagelighet, vi er på hellig grunn. Når Roms godkjennelse av våre norske oversettelser foreligger, vil norske katolikker få den nye messeliturgi i hendig hefteform til selvstudium. I betraktning av gudstjenestelivets helt grunnleggende betydning for hele vårt trosforhold, er det klart at det — med nyoversettelsen av Det nye testamente — utgjør det viktigste tekstmateriale vi kan ta i hendene som katolske kristne i Norge: Vår egentlige identitet.

NY KIRKEKALENDER

Liturgireformen går langt ut over messeteksten, etter hvert vil vi få nytt dåpsrituale — det samme gjelder ektevielsen og gravferden. I sin *Motu proprio* «Mysterium paschalis» av 14. februar i år, understreker pave Paul, at Påskemysteriets helt sentrale stilling i den kristne tro har vært ledemotiv gjennom alle reformene. Det er «påskeskristne» — Kristus-troende i en pakt med livets makt over døden — som vil gå frem av denne liturgi, med en sterkere og enklere bevissthet om Oppstandelsens lys enn vår liturgi har uttrykt på lange tider. Det nye kalenderium skaper en sannere og lykkeligere likevekt mellom kirkeårets feiring av de sentrale kristne trossannheter og helgnesens synliggjørelse av nådens liv i mennesker som er våre forbilder.

Et overblikk over den nye liturgiske kalender gir oss følgende bilde:

Messen er en offergudstjeneste. Jesu ord over nadverd-riten: «Gjør dette til minne om meg!» er en gave til oss alle av hans ene, forsonende offer for vår og alle menneskers frelse. Vår nye liturgi gjør dette bare klarere og tydeligere. Aldri siden oldkirkens dager har det vært så klart og anskuelig hva prest og menighet forretter sammen — og hvorfor.

TROEN I PRAKSIS

Jesu nadverbefaling hever hans nærvær over tiden, og gjør ham til alle menneskers samtidige, venn og frelser.

- a) *Herrens festdager*: De tradisjonelle festdager blir opprettholdt. Bare festene til ære for Jesu hellige Navn og Dyrebare Blod faller bort.
- b) *Fester til ære for Guds Mor*: Ved siden av høytidsfestene (Opptagelsen i himmelen, Den uplettede unnfangelse, Fødsel, Bebudelsen, Morsverdigheten, Fremstillingen av Jesus i tempelet (Maria lysmesse), Besøkelse, forblir fremdeles følgende foreskrevet: Maria Dronning (22. aug.), Marias syv smerter (15. septbr.), Rosenkransfesten (7. okt.), Marias ofring (21. novbr.).
Frivillige blir: Vår Frue av Lourdes (11. febr.), Vår Frue av Karmel (16. juli), Sta Maria Maggiore (5. aug.), og festen til ære for Marias rene hjerte (lørdag etter Jesu-Hjertefesten).
- c) Som festdag for den hl. Josef forblir 19. mars foreskrevet. Festen den 1. mai er derimot frivillig.
- d) *Ihukommelsen av erkeenglene Mikael, Gabriel og Rafael* finner sted som en eneste festfeiring (29. september). Dessuten blir festen for de hellige Verneengler (2. okt.) beholdt.
- e) De tradisjonelle minnedager for *apostlene* blir bibeholdt som festdager. Utenom den 29. juni får den hl. Peter bare festen Petri Stol i Rom som minnedag (22. febr.), og den hl. Paulus festen for Pauli Omvendelse (25. januar).
- f) For de *øvrige helgener* som ikke er nevnt i ovenstående oppstilling, blir det fortsatt 58 festdager av obligatorisk karakter og 92 fakultative fester.
- g) Ved et sammenfattende overblikk får man følgende kronologiske og geografiske bilde: 64 helgener, hvis fester blir feiret, tilhører de ti første århundrer, 79 det derpå

følgende tidsrom. I første rekke står det 4. århundre (25), det 12. århundre (12), det 16. århundre (17), og det 17. århundre (17). Geografisk sett bortfaller 126 fester for europeiske helgener, 8 for afrikanske, 14 for asiatiske, 4 for amerikanske og 1 for helgener fra Stillehavs-området.

Som en sammenfatning kan man si: Antallet av de helgener som er oppført i den liturgiske kalender er blitt innskrenket i sammenligning med tidligere. Dette er skjedd enten gjennom avskaffelse av historiske grunner eller begrensningen til det lokale område, respektive gjennom festenes fakultative feiring. Samtidig fremkommer en mer universell representasjon av helgenene, noe som er mer i overensstemmelse med Kirkens aktuelle utbredelse.

MESSETEKSTENE

Den romerske messebok, *Missale Romanum*, som vi hittil har kjent, har vært så godt som uforandret i akkurat 400 år — den ble innført ved et dekret fra Tridentinerkonsilet i 1570, under Pius V's pontifikat. Allerede Pius XII tolket den sterke trang i det katolske kirkefolk til en liturgisk fornyelse som en religiøs vekkelse av største betydning, og imøtekom den blant annet ved sin viktige reform av påskenattsritene (1951). Vatikankonsilet gav oss i 1964 et dokument — ett av dette konsilets beste og dyktigst forberedte — om Liturgien — Konstitusjonen «Sacrosanctum Concilium». Det er dette program som nå bærer frukter. I sin apostoliske konstitusjon av 3. april i år understreker pave Paul det veldige arbeide som er nedlagt i reformen, og hvor langt tilbake i kirkens gudstjenestelige erfaring den griper:

(Forts. s. 304.)

Med tvingende logikk sier Paulus at om det er så at hver den som kaller på Herrens navn skal bli frelst, må man samtidig huske på at ingen kaller på en han ikke tror på. Og hvordan kan et redelig menneske tro på en vedkommende ikke har hørt om? Konklusjonen må være at troen kommer fra det å høre.

Troen er derfor noe man ikke kan finne frem til alene. Troen er ikke noe man finner på selv som en slags projesjon av ens egne ønsker eller tanker eller innbildninger. Troen forutsetter at en annen har talt til oss med ord som vi hører og tar imot.

Dette «ord» fra Gud kaller vi den guddommelige åpenbaring. Men her er det at vi må passe på og forsøke å forstå hva det egentlig vil si at den guddommelige åpenbaring kalles «Guds ord». Selve uttrykket «Guds ord» må forståes riktig. Det er nemlig i virkeligheten langt rikere enn vi vanligvis oppfatter.

Det Guds ord som vi kaller den guddommelige åpenbaring er intet annet

AV PATER
D. J. BOERS

enn Guds «drama» med menneskeskekten, når man tar ordet «drama» i dets opprinnelige greske betydning: handling. I dekretet om Guds åpenbaring lærer det annet Vatikan-konsil at den guddommelige åpenbaring formidles ved gjerninger og ord i gjensidig vekselvirkning. De gjerninger som Gud utfører i frelseshistorien manifesterer og bekrefter den lære og realitet som ordene uttrykker, mens ordene forkynner gjerningene og bringer den hemmelighet de bærer i seg frem i lyset.

I sin godhet og visdom har Gud på denne måten åpenbart seg og gjort oss kjent med sin hemmelige vilje. Den innebærer at menneskene får adgang til Faderen ved Kristus, det menneskevordne Ord, i den hellige Ånd. Og at de, som Skriften sier, blir delaktige i den guddommelige natur.

(Forts. neste side.)

TROEN I PRAKSIS - - -

(Forts. fra forrige side.)

Det vil si at den usynlige Gud i denne åpenbaring, ut fra sin kjærlighets fylde, henvender seg til menneskene som til venner og søker omgang med dem for å innby dem til et fellesskap med seg.

Guds åpenbaring som er grunnlaget og utgangspunktet for vår kristentro fullbyrder i seg hele menneskeslekten historie og gjør den, i og ved troen på den åpenbarte Guds hemmelige vilje, til en sann frelseshistorie.

Men fordi den guddommelige åpenbaring fullbyrder seg i menneskeslekten historie, deltar den i denne histories lover, i loven om en gradvis og langsamt fremadskridende utvikling. For den guddommelige åpenbarings vedkommende betyr dette at den kjenner til en tid av forberedelse, et moment av fullendelse og derefter en tid hvor denne en gang for alle fullendte åpenbaring på en virksom og intelligent måte blir gitt videre eller overlevert fra slekt til slekt i alltid skiftende forhold og situasjoner. Det vil være disse følgende slekters oppgave å gjøre kristentroen dynamisk ved å gi Guds ord og gjerninger i historien en alltid ny og troverdig fremstilling i de konkrete historiske situasjoner. Og dette helt til Kristus kommer.

På den måten er det, som det annet Vatikanekonsil lærer, at den innerste sannhet som ved Guds gjerninger og ord blir åpenbart i menneskeslekten historie, lyser for oss i Kristus som både er formidleren og fylde av hele åpenbaringen.

*

«ST. OLAV»

bringer i neste nr. en anmeldelse av professor dr. med. Ole Jacob Brochs bok «Det kunstige menneske. Medisinsk forskning og etikk». Minerva Forlag. Oslo 1969.

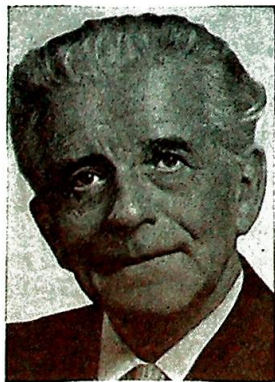
AV ÅRETS BOKHØST

PATER PIO – MYSTIKER?

På Sankt Ansgar Forlag i København er det utkommet en liten bok av Inge Stoltenberg om Pater Pio, tittel: «Pater Pio. Vor tids største mystiker.» For norske katolikker som allerede har kjennskap til denne merkelige italienske kapuciner-munk, vil boken bety et kjærkomment gjensyn. For andre, som ikke har hørt om Pater Pio, vil skildringen gi innblikk i en eiendommelig presteskjebne. Inge Stoltenberg har skrevet levende og lettlest om den stigmatiserte prest og alle underene som skjedde omkring ham. Lesningen av boken er ikke bortkastet for en nordisk katolikk. Men for anmelderen — som faktisk tror på de utvalgte mystikers nådegaver i og for seg — ble fremstillingen skjemmet av at den fullstendig manglet motforestillinger. De få skeptiske uttalelser som refereres er moderate og drukner i en nesegrus beundring som svekker tiltroen til forfatterens nøkterne vurderingsevne i denne saken. Og det var vel ikke meningen? Men det vokser og gror etter Pater Pio.

B. J.

FROM TOLERANSE

Biskop Kristian Schjelderup, som i en ny bok gir glimt fra «veien han måtte gå».

Kristian Schjelderup:
«Under åpen himmel.»
Ascheboug 1969. 157 s.

Kristian Schjelderups skjebne er vel kanskje det merkeligste bispeliv som har vært levd i Norge siden Norge ble protestantisk. Den er et originalt samspill mellom hans mangesidige og spenningsfylte menneskelighet og en historisk situasjon, da både kirke og folk gjennomlevde store rystelser og påkjenninger. Hans høyst personlig betingede erfaring av dette, redegjorde Schjelderup for i boken «Veien jeg måtte gå», for noen år siden. I årets bok fra biskop Schjelderups hånd finner vi et utvalg minner og etapper fra

denne lange og merkelige vei gjennom livet, glimt som forteller meget — vel så meget om mannen og sinnet som om selve begivenhetene. «Under åpen himmel» er — under dette funn av en god fellestittel — et utvalg verdier, tanker og inntrykk som har betydning noe for Kristian Schjelderups opplevelse av livet og virkeligheten, en indirekte selvbiografi om en vil. Boken er gjennomtrengt av ærbødighet og lengsel, svarende til egenskaper som har vært konstante hos ham, i den livslange kamp i grenselandet mellom «tro og viten». Det var ikke bare himmelen som var «åpen» — det var sinnet: Det er den samme mann som studerer Einsteins relativitetsteori og Freuds psykologi — og betatt kommuniserer med buddhistiske munkers bønn eller ser Therese Neumann i Konnersreuth gjennomleve langfredagspasjonen på uforklarlig vis. Naturvitenskapen og underet — Schjelderup vil ikke slippe noen av de to. Meget misforstått har han ofte vært utlagt som den «intellektuelle» blant norske teologer — det er egentlig galt. Han er kunnskapsrik, beireist og klok — det er noe annet. Av åndstype er han følelsesmenneske og ligger den innfølede kunstner nærmere: Et mykt sinn, vårt og lyttende alle veier, erfarent i den mange slags viten som ikke lar seg fange inn under begreper og formuler. Han er, for å bruke kollegaen Eivind Berggravs uttrykk, uavlatelig «grenseoverskridende», sulten på utvidet virkelighet, ydmykt forsiktig i bedømmelsen av den. Vitenskapen, mysteriet, det humane — hans kristentro skulle innpasses i denne trekant. Det måtte koste tårer og strid i et land som Norge, hvor både de troende og de vantro gjerne bryskt avskriver denslags synteser. Denne varme og kloke boken forteller sitt om hva det kostet, og om hvor originalt det var nettopp hos oss. Kapitlene om «Humanismen som livsform» er vel tross alt mer tilgjengelige for mange av hans trosfeller enn streiftogene i østerlandsk klosterliturgi og katolsk pasjonsmystikk, selv om hans sinns vidde også her bringer inn tvileren Erasmus og katolikken Thomas More (som han i farten kaller Moore) som nære åndsfrøder. «Under åpen himmel» er et sympatisk, bunn redelig og meget menneskelig dokument — en studie i den fromme toleranse.

brm.

LITEN – MEN GOD I

Hubert Messerschmidt:
«Menneske først — kristen siden?»
Arne Frost-Hansens Forlag.
København 1967. 80 s.

Alle som har deltatt i de nordiske katolske høyskole-ukene vet, at pastor Hubert Messerschmidts foredrag til delta-

kerne alltid sto i en særklasse. Hans kjærlighet til Bibelens verden og hans vidtgående bibelteologiske og filosofiske lesning er én ting — av dét blir det i og for seg ingen engasjerende foredragsholder. Men Messerschmidt har også det andre: En sterk opplevelse av verdens og kirken drama i vår tid, en inderlig interesse for levende mennesker, ikke minst unge, en dyp religiøs grepethet i sin meddelelse.

Nå er fire av hans høyskoleforedrag i bearbejdet form fremlagt i en liten bok som en bare kan varmt anbefale. Emnene er «Mennesket under Guds personlige tiltale», «Troslivets naturlige forutsetninger», «Jesus Kristus — livets mål og mening» og «Kirken i støbeskeen». Budskapet er sentralt, gjennomreflektert og fremført med det intense alvor som preger forfatteren. Egentlig ønsker han ikke bare å slå en bro over de indre spenninger i dagens katolisisme, men også tale ut over konfesjonsgrensene. Denne anmelder synes at det er lykkes ham, fordi han taler aktuelt om tidløse verdier. I en tid hvor en nokså firkantet deler kristne mennesker i «vertikalister» og «horisontalister» — som om noen kunne være kristen uten det direkte, forpliktete forhold til både Gud og nesten — er det velgjørende å høre tale om det uforgjengelige på en måte som klargjør at nettopp dét er det daglige — dagsaktuelle! — brød for kristenmennesket. Av religiøst temperament er nok forfatteren snarere «vertikalist», om vi nå skal anvende så fordommende uttrykk på et sammensatt og mangesidig menneske. Som sådan gir han en verdifull håndsrekning til kristne for hvem dagens og verdens nød og utfordring er så overveldende, at de kan miste den livgivende forbindelsen med kildene — de kilder som «springer selv om det er natt», for å bruke Johannes av Korssets ord.

Så anskuelig kan pastor Messerschmidt skille skjel og rett mellom de som bare ser tradisjonen og de som bare ser fremtiden: «Siden det andet Vatikanerkerkemøde er der også i den katolske verden ved at ske en omstilling fra fortiden til fremtiden, idet det er ved at gå op for stadig flere, at også kirken i kraft af sin sendelse alltid er på vej ind i fremtiden, og at den derfor alltid skal være i støbeskeen. For så vidt består der altså en dyb overensstemmelse mellem kirken og verden af i dag. Derfor er en dialog mellom kirken og verden blevet mulig.

Det er en ny situation, som forpligter os til at gøre dagens gerning. Men denne situation må ikke forlede os til at overse, at for os kristne er fortiden ikke kun fortid og altså kun genstand for platonisk interesse. For os er fortiden altid nærværende og virksom, fordi Jesus Kristus er den samme i går, i dag og i al evighed. Jesu offentlige gerning i hans jordeliv

dage omtales derfor af evangelisterne som «begyndelsen» af hans frelsergerning. Markus har sat dette som overskrift over sit evangelium: «Begyndelsen av Jesu Kristi glædesbudskap».

Uden kendskab til denne begyndelse ville vi ikke kende ham og ikke vide, hvad Kristi efterfølgelse vil sige og derfor heller ikke vide noget om fortsættelsen, det vil sige kirken plads og funktion i tiden indtil hans genkomst. Vi er derfor ikke i stand til at gøre dagens gerning i verden, hvis vi ikke til stadighed fordyber oss i alt det, som Gud een gang for alle har åbenbaret os i sin Søn Jesus Kristus. Dette være sagt til dem, som hævder, at det er utidssvarende at tale om åbenbaringen. Men også til dem, som mener, at budskapet om Jesus Kristus nødvendigvis mister sin betydning, hvis kirken giver sig af med denne verdens problemer.»

Det er sunn, katolsk fornuft i en forvirret overgangstid.

b.

LITEN — MEN GOD II

Piet Hein:

*«I Folkemunde. Korte Gruk I»
Borgen Forlag, København 1969.
54 s.*

Efter dansk alvor: Dansk humor! Fysikeren, humoristen, hverdags-filosofen Piet Hein trenger ingen presentasjon i Norge — over signaturen «Kumbel» er hans elegante og dypsindige vers kjære og velkjente også hos oss. Selv kaller han dem «grukk», og så gode er de, at ordet får hevd — endog på engelsk («grooks»). Under sitt muntre og joviale ytre er Piet Hein en usedvanlig delikat og fintmerkende ordkunstner, og mange av hans genialt korte formuleringer er blitt folkeie — mang en ufestlig festtale glimter til ved et tyvlån fra hans vidd og stilsans.

Dette nye billigbind passer fint i jakkelommen — det er et utmerket tilbud. Den gråeste trikkreise kan derved bli et stjerne-skudd bare ved et håndgrep. Dette er det underfundige danske sprog i letteste antrekk:

*Naturen er vor far og mor,
som gode gaver ga' os,
og Staten er vor store bror,
som tar det hele fra os.*

Mandagsmorgnenes tafatthet tar Kumbel på kornet, han kjenner den innebygde dovenskaps dødvekt i oss alle:

*Slid er sundt,
nej det som slider
er at tro
man ikke gider.*

Som vi ser ut i ansiktet, sammenbitte og bekymrede, kunne visst flere av oss ha

(Forts. neste side.)

En
kloun

En gammel dame jeg kjenner forteller av og til historien om uglen.

Hun har ved en eller annen anledning fått en brevvekt med en fin metallugle på. Sort og grå, svært fin og troverdig.

I flere år er hun til og med litt kry av gaven, og fremdeles pusser hun den med en linklut hver fredag.

Denne damen bor i annen etasje i en stor villa, hun leier et par små rom. Nå har verten i første etasje en sønnesønn på tre år som av og til kommer på besøk, en oktober søndag klatret han til og med opp trappen til damen. Han fikk en klem og en tørr kake antagelig — og han fikk lov til å klappe uglen.

Det gjorde synlig inntrykk og er avgjørende for det videre forløp. Muligens har min tilårskomne venninde overdrevet en smule når hun fortalte pjokken om uglens merkelige flyveegenskaper og lyder, jeg vet ikke.

Noen uker senere kommer gutten igjen på visitt. Og så hender dette: Damen i annen etasje hører snart irrige, nesten opphissede stemmer nede i første, ute i gangen.

En liten guttestemme sier, trassent:

— Jeg vil opp til uglen.

En urolig, halvveis sint bestefar-røst hysjer:

— Er du gærn da, gutt. Den snille, pene damen. Du må da ikke si noe slikt ...

— Jeg vil til uglen.

— Jeg tror du har blitt spennna gærn jeg, gutt. Kom her!

— Uglen ...

— Hysj da, kom her.

Det siste min gamle venninde hørte var et klagende skrik: U-g-l-e-n ...

Så er det søndagsstille igjen for værmeldingen klokken tretten. Gutten er slept inn i stuen.

Jeg kommer på historien fordi yngstemann hjemme en morgen forkynner at Svein, en nabovenn, skal bile til byen den dagen med Silkeøret.

Det første jeg gjør er å skjule et smil. Vel, Sveins far har kanskje litt rare ører. Har ikke tenkt på det før, men ...

Men på den annen side får det være måte på tølperaktigheter fra ungdommens side. Jeg tordner i kaffekoppen.

— Pappa, sier den håpefulle tålmodig. — Jeg snakker om hunden.

PHILIP HOUM OM THERESE NEUMANN

OVER GRESENS FOR DET FORKLARLIGE

Dr. Philip Houm, hvis interesse for religiøse sinn og deres ytringer turde være velkjent, legger i sin anmeldelse av biskop Kristian Schjelderups nye bok (som vi selv vier omtale annet steds i dette nummer), nesten hele vekten på hva den beretter om *Therese Neumann* fra Konnersreuth og hennes visjonære gjenopplevelser av Kristi lidelseshistorie. Den katolske kirke har som kjent aldri offisielt tatt stilling til de usedvanlige uttrykk pa-

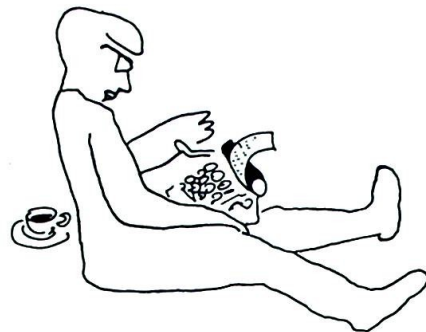
nion. Og det gjør faktisk ikke nevneverdig forskjell, når Luise Rinser etter et besøk i Konnersreuth i begynnelsen av 1950-årene forteller at Therese Neumann «ser blomstrende ut, en nesten statelig kvinne med ren, frisk hud, store, klare, rolige øyne, uten spor av asketiske drag, uten nervositet. — Hun ser nærmest ut som en sunn og klok og temperamentsfull bondekone.» Det gjør ingen forskjell, for det naturstridige kan ikke bli mer naturstridig enn det allerede er. Et noenlunde kritisk menneske må i første omgang avvise det hele som svindel, bevisst eller ubevisst.

Men så er det annen omgang, kan vi unndra oss *den*? Både Kristian Schjelderup og Luise Rinser og mangfoldige andre pålitelige personer forsikrer at ikke bare teologer og filologer, men også medisiner og psykologer gjennom en lang menneskealder har gransket mysteriet i Konnersreuth. Grundige kontroll-undersøkelser har funnet sted. Alt uten resultat, det vil si uten at man har greid å påvise noen former for bedrag. Schjelderup antyder at «atskillige protestanter turde være mer enn villige til å anta» at Den katolske kirke selv setter bedrageriene i scene. En slik formodning forekommer ham absurd, sier han, og vi bør nok erklære oss enige. Vi ikke bare bør — vi *gjør* det. Selv om noen kanskje kunne tiltro kirkens menn en så høy grad av umoral, kan man vanskelig tiltro dem en slik dumhet. Risikoen er ikke liten! Forøvrig bør det nevnes at de kirkelige myndigheter har vært tilbakeholdende med å felle noen «dom» om tilfellet Therese Neumann. I hvert fall var man det så lenge hun levde.

Hva skal vi så mene?

Når det gjelder fenomenet stigmatisering, mener jo forskere at man kan forklare den som et resultat av sterk suggestion eller selvsuggestion hos individer som på forhånd er særlig disponert. Vi vet også at hysterikere kan forårsake de selsomste fenomener. Men kan man suggerere seg til språk-kunnskap av den sorten som det her dreier seg om? Og var Therese Neumann en hystericer? I hvert fall har en lang rekke leger erklært at de ikke kunne finne spor av hysteri hos henne.

For dem som aldri har truffet henne, ligger en parapsykologisk tolkning nær, selv om denne vitenskap på sitt nåværende stadium langt fra ville kunne forklare alt. Jeg kan ikke skjønne annet enn at Therese Neumann i mangt og meget minner sterkt om de parapsykologiske medier som f. eks. biskop Schjelderups bror, psykologiprofessoren, drøfter i «Det skjulte menneske». Luise Rinser har i sin bok en mengde personlige eksempler på Thereses telepatiske, clairvoyante og — hold Dem nå fast i stolen, kjære leser — profetiske evner. Den som ikke selv kan kontrollere eksemplene må innvil videre forholde seg skeptisk til flere av dem; men vi slutter oss helhjertet til Kristian Schjelderup når han sier: Det er dogmatikk, ikke vitenskap, å utelukke muligheten av at vårt kjennskap til naturens uendelige rike og mangfoldigartede sammenhenger kan utvides og endres.»

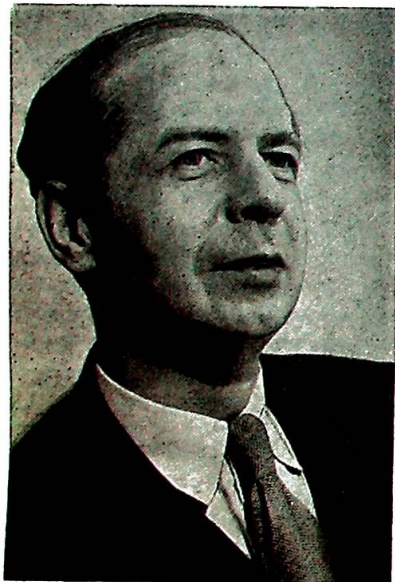
I VIKTIG ÆREND

■ Forfatteren Finn Alnæs er visst veldig i alt han foretar seg — hans første store roman het betegnende nok «Koloss». Når han rykker ut i dagspressen, er det ikke akkurat med mini-meninger og små grukk. To svære kronikker i «Aftenposten» fører til dem en øremerke eller klipper — til «senere». Det kan bli aldri. Når det gjelder «I begynnelsen er ordet» I-II («Aftenposten» 23. og 24. september), ville det være synd — uttrykket her brukt i sin ikke-teologiske betydning. Hva de handler om? Det er nesten enklere å regne opp hva de *ikke* handler om — stramhet i uttrykket og tankegangen er ikke alltid Alnæs' mest påfallende særtrekk. Men her vet han nøyaktig hvor han vil hen, og en får adskillig igjen for å følge ham i de lunefullt skiftende tankebaner og brå idé-kast. Det er ingen tvil om hva ærend han er ute i: Det gjelder menneskesinnet og det som skjer med det, under massemedienes stadige trommeild av vold og grusomhet — anrettet i stort format og tildels i farver.

Dette er visst kjernen i hans anliggende:

«Jeg visste at jeg, i likhet med alle andre i vår kulturkrets, stadig trues med å bli forvandlet til «elektroniske hjerner». Hver gang vi ser et slikt foto med en sådan tekst uten å reagere, hver gang vi lar det passere som en selvfølge, noe dagligdags, noe som jo er der bestandig likevel, uansett hva vi gjør, — gjør vi iakttagelsen av det uhyrlige til en vane som gradvis forandrer oss til maskiner for hvem synet av en sil og synet av et gjennomhullet menneske vekker de samme følelser . . . i verste fall ingen.

Å motsette seg denne prosess krever en bevisst vilje, en stadig og nesten profesjonell årvåkenhet, for disse fotografier av maltraktete menneskekropper, levende og døde, avbildninger av menneskelige tragedier, nød og lidelser, har jo siden den annen verdenskrig blitt spredt i et slikt omfang at de idag må sies å være del av alles hverdag i vår kulturkrets. Da det store sjokket kom, bildene fra konsentrasjonsleirene, fra slagmarken, torturkamrene og de «medisinske forsøk», var det som om virkelighetssansen for første gang sank avmektig i kne; avkreftet betraktet man lenge, betraktet bildene lenge, og det ble etterhvert innlysende at det grufulle slektskaps mange fotografier var god forretning.»

sjonsbetraktningen gav seg hos denne enfoldige og fromme bondepiken fra Bayern. Therese Neumann døde i 1962.

Med støtte i Kristian Schjelderups fremstilling, skriver Philip Houm blant annet («Dagbladet» 11. oktober):

«Biskop Schjelderup har naturligvis rett når han et par steder understreker at ingenting av alt det som fortelles fra Konnersreuth er mer egnet til å lede tankene hen på svindel enn påstanden om at Therese Neumann siden 1927 og til sin død i 1962 ikke inntok annen næring enn det lille stykket av alterbrødet som presenten gav henne ved den daglige kommu-

(Forts. fra forrige side.)

denne snusfornuftige hustavle for øynene til daglig:

*Bekymringer trekker
en negativ rente.
De voxer sig små
hvis man kan la den vente.*

Kumbels tegninger til versene er et kaptel for seg, eller rettere sagt: Nettopp ikke — de går fullkomment inn i tekstens sfære. Unn Dem dette kloke danske smil!

b.

ONSDAGS- BLIKKET

Den menneskelige evne til medfølelse og gru forbrukes inntil avstumpning, «gjentagelsene vil komme, fordi de er salgbare». Alnæs går sterkt i rette med den totale media-frihetens apostler:

«Hva skal vi med frihet og demokrati hvis flertallet av befolkningen får sin bevissthet og menneskelighet sløvet av et stadig ekspanderende massemedia-nett som ikke ser noen grenser for sine egne hjernevaskende gjentagelser?»

Et uavkortet krav om uttrykksfrihet i vår massemedia-tid baserer seg på den utopi at flertallet besitter en historisk sett helt ny og robust psyke, en selvstendig vurderingsevne på alle felt og en allsidig innsikt i alternativer; dessuten på uviljen mot å se det paradoksale i et demokratisk ideal som gir vern også til lave og kriminelle foretak hvis forgiftende virkning gjennom massemediene undergraver dette ideals forutsetning. Det uavkortede frihetskravet baserer seg på en drøm om idealstaten og idealborgeren.

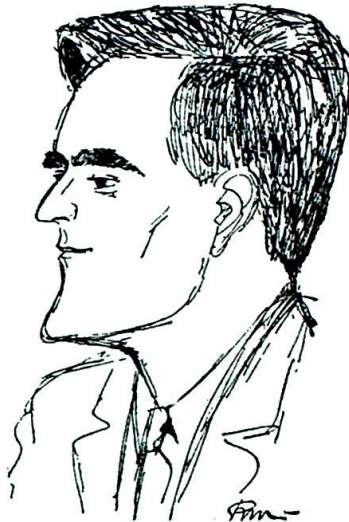
Trykkefriheten og åndsfriheten var til-egnet kulturen. Kun sekundært skulle merkantile hensyn ha gjort seg gjeldende. I meget stor utstrekning, og i økende grad, gjør disse hensyn seg gjeldende primært. Forsvarer man fenomenet i konservatismens, liberalismens og demokratiets navn, bør man også holde øynene åpne for at nettopp dette forsvar er et av de momenter som får stadig flere unge til å anse vår bruk av begrepene frihet, demokrati og «bevaring av det verdifulle» som hule floskler.»

Det er viktige og nødvendige perspektiver, midt i den vanskelige moderne balanse-gangen mellom frihet og sensur, fruktbar utfordring og giftig spekulasjon.

RETT PÅ SAK

■ Det er slett ikke første gang at dr. Per Lønning har varslet og profetert om at den norske statskirkeordningen snart kan gå inn i avviklingens fase, og at det bør Den norske kirke gjennomtenke og forberede, før andre og mer «kirkefremmede» har gjort det på dens vegne. Men nå er han biskop i Borg, og gjentatt *ex cathedra* får slike ord større kirkepolitisk tyngde — de har da også vakt oppsikt, og en og annen arrig reaksjon fra geistlige kolleger. Lønning vil at saken skal avklares, ikke ved en ren «ønskeliste» fra kirken til Staten, men ved en åpen dialog mellom kirken og politikerne — som grunnlovssak angår det jo i høy grad dem.

I et intervju med «Dagbladet» (27. sep-

tember) utdyper biskop Lønning sine synsmåter. Det er god og interessant lesning. Ikke bare fordi høyærverdigheten i Borg taler klart og likefrem om ting som svært mange tenker, men fordi den ikke så kirkenære middagsavisen omsider igjen har funnet en kirkens mann som den kan samtale med. Det må bli kryss i taket, fordi det er gledelig.

Dette lar seg jo også høre, av mennesker som ser virkeligheten i øynene uten å la seg skremme noe videre av den:

«Mange nordmenn som har vært i Amerika spør ofte hvorfor den kirkelige aktivitet er så mye større der enn her. Jeg tror svaret er følgende: Amerikanerne vet at deres kirkes være eller ikke-være avhenger av dem selv. De tenker som så — «slutter jeg å gå i Kirken, så stanser det hele opp».

Hos oss er situasjonen den at det bare er en minoritet som engasjerer seg på denne måten. Antagelig er det bare mellom fem og ti prosent som har et slikt engasjert kirkesyn at de har følelse av at kirken er noe de har ansvar for.

Det store flertall ønsker at kirken skal være der ved bestemte anledninger når de har bruk for dens tjenester. Ble presten eller kirkehuset tatt fra dem, ville de protestere. Men om man spør disse hvorfor de ikke er interessert til daglig, så ville jeg undres om ikke de fleste ville si: «Kirken greier seg godt uten meg. Og om jeg trenger å lytte til Guds budskap en gang iblant, så kan jeg jo lytte på høy-messen i radio. Om jeg går i kirken en søndag, betyr det jo ikke noe for kirken».

Vi har gjort en del framgang når det gjelder å aktivisere menighetene, men jeg tviler på at det vil være mulig å få store grupper til å føle den medansvarlighet

som nå etterlyses på alle områder av samfunnet.

Vi må innse at utviklingen går mot kirken slik den nå er. Tingene står aldri stille — og hvis vi ikke vil lede utviklingen, vil den løpe videre. Resultatet kan bli at vi står igjen med en statskirkeordning der kirkens gamle rettigheter er borte, mens avhengigheten av staten består og aksentueres. Vi vil våkne en dag og oppdage at den står bundet i en bås der det ikke er mer å gnage.

— De kalte Grunnlovens paragraf 2 for et narkotikum?

— Ja, jeg brukte dette harde ordet fordi jeg ville vekke til ettertanke. I vide kirkelige kretser blir denne paragrafen sett på som en hjørnestein for kirken. Jeg tror imidlertid man lukker øynene for alle sosiologiske realiteter når man ser den som en garanti for at den norske folkesjelen er «vår».

Den er redusert til en slags vimpel over vår statskirkeordning, men uten betydning for statens virke for øvrig. Juridisk sett er den f. eks. neppe til hinder for at staten kan desavouere et kirkelig votum i et sentralt spørsmål. Jeg er overbevist om at en lov om fri abort, som ville bryte sterkt med den religion grunnloven påbyr skal være statens, ikke kunne dømmes grunnlovsstridig på grunnlag av Grunnlovens paragraf 2.

I den grad vi stoler på denne paragraf er betegnelsen narkotikum berettiget, sier biskop Lønning til slutt.»

Det blir neppe det siste ord i saken fra prelaten i Sarpsborg.

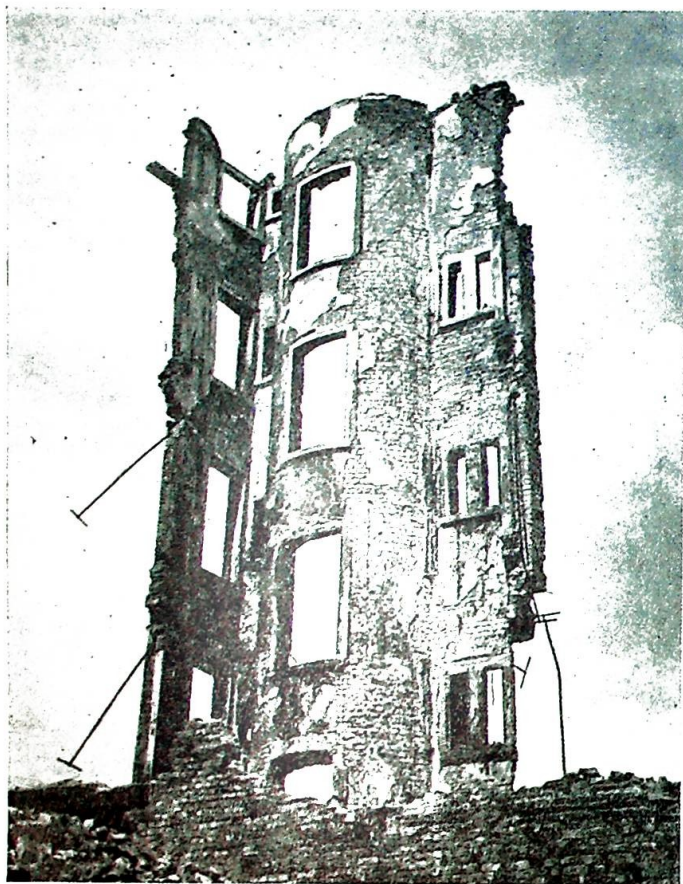
NØKTERNT

■ Den nye apostoliske delegat til de nordiske land, sloverener *Mgr. Joseph Zakbar* har nå overtatt sin post i København, som *Mgr. Bruno B. Heims* etterfølger. I et intervju med vår danske bladkollega «Katolsk Forum» (nr. 19) uttaler han selv om sin oppgave som pavelig diplomat:

«Mit liv har været meget merkeligt. Jeg har ustandselig på ny måttet omstille mig og begynde forfra. Det tilvantes gyldighed er ikke så sjældent relativ. Man forsøger at være — henholdsvis at forblive — troværdig i en stadig skiftende situation. Det, der bliver tilbage, er mennesket og præsten. Arbejdet som «ren og skær» diplomat er noget ekstra, som nu og da kan være nyttigt, ofte ubrugeligt og tit skadeligt.»

I en tid da mange kritiske røster har hevet seg i kirken omkring den tradisjonelle ordning av det pavelige diplomati — senest fra kardinal Suenens — er det usedvanlig nøkterne ord, fra etatens eget hold. Det lover også godt som utgangspunkt for en gjerning i en del av verden hvor kombinasjonen prest og diplomat ikke har noen tradisjoner, og utvilsomt har en god del motforestillinger å overvinne. Til gjengjeld har livsform og mentalitet i Nord-Europa i dag større interesse — som informasjons-objekt — for Rom enn noen gang tidligere.

FRATER CANDIDUS

Herr Redaktør.

Det er med blandede følelser jeg leste innlegget «Mord er synd» i St. Olav nummer 15. På den ene siden slår det meg at slik *bør* en kristens holdning til dette spørsmål være. Mennesker *bør* leve slik at de tillater et så edelt og rent syn på seg selv. Som Gunnstein Rudjord sier: «Ut fra mitt kristne livssyn mener jeg at mennesket er hellig og ukrenkelig.» Og han tilføyer: «Mord er synd.»

Det finnes vel neppe noen kristen som vil motsi ham hans første utsagn, men jeg vil påstå at det finnes situasjoner hvor en er tvunget til å ta liv eller øve vold. Det står skrevet: Du skal ikke slå i hjel. Dette bud kan ikke tas bokstavelig og det viser seg at heller ikke Kirken har gjort det. Det gamle testamente er langt fra fritt for blod.

Uten å ha noen teologisk skoloring vil jeg tolke det dit hen at øvrigheten, som er innsatt av Gud, kan gi slike fullmakter f. eks. i krig, ved domstoler o. l. Men det *enkelte* mennesket har ingen rett til å avgjøre et annet menneskes liv på egen hånd. Noe annet er det igjen i selvforsvar hvor ditt

eget eller andres liv er truet. Da har du både rett og plikt til å forsvare deg og dine. Også med våpen i hånd om situasjonen skulle kreve det.

Innlegget setter frem flere synspunkter som jeg er helt enig i, men jeg er ikke enig i den retning de er myntet — nemlig *mot* forsvaret. Jeg ville rette alle synspunktene i deres samme form den andre veien: Slik kan det gå hvis vi *ikke* har et forsvar.

Gunnstein Rudjord sier videre: «Samfunnet som helhet og hver enkelt del av det må være innstilt på dette: Å skape grobunn og vekstvilkår for at menneskene skal kunne utvikle sitt menneskeverd, dvs. gis muligheter til å leve som frie ansvarlige individer.» Dette er det sikkert heller ikke noen som vil motsi ham. Hvor vidt man kan si at de enkelte stater oppfyller disse grunnleggende kravene, står opp til hver enkelt å avgjøre. Jeg mener at dette burde gjennomsyre alle samfunn. En politikk som ikke bygger på det enkelte menneskes selvbestemmelserrett har ingen rett til å eksistere. Politikken skal være til for å tjene menneskene og ikke omvendt. Så langt er vi kanskje enige. Men verden er

ikke slik. Dette er for mange en filosofi uten realiteter. Vi står overfor samfunn og politisk ideologi som går ut på å ekspandere uten hensyn til hva folk mener og ikke mener.

Innlegget fortsetter: «Min samvittighet nekter meg å være delaktig i at andre mennesker blir undertrykket, lider under økonomisk utbytting og blir påtvunget systemer som berøver dets integritet som enkeltmenneske og som samfunn og nasjoner.»

Som jeg nevnte tidligere: Dette vil jeg uten å forandre bruke som argument for at vi *har* et forsvar.

Jeg har også vært inne i den norske hær i nesten ni måneder og også forbannet den mer enn én gang. Men tross alle negative sider så er dette den pris vi må være villige til å betale for å kunne leve i et fritt land, i et land med demokrati, et ord som mer og mer brukes og misbrukes etter hva man selv legger i det. Det er sant nok at det er mange ting som burde være forandret, ting som man daglig må ergre seg over. Men forsvaret kan ikke være noen demokratisk institusjon liksom heller ikke Kirken er det — uten sammenligning for øvrig. Det er vår plikt som menneske og vår ubestridte rett som individ å forsvare de fundamentene vi bygger vårt land og våre liv på.

Jeg må på det sterkeste ta avstand fra en påstand som denne: «at det militære forsvaret vårt er med og undergraver friheten i landet og respekten for det enkelte mennesket». Hvor denne påstand er hentet fra og hva den bygger på er meg ukjent. Jeg er villig til å innrømme at jeg gir avkall på en del av min frihet dette året jeg er inne. Jeg må finne meg i å være nummer 24, jeg er et nummer og en brikke i det store spillet. Hvorfor? Jo, fordi jeg ved å gi avkall på noe av min frihet dette året, er med på å sikre min egen og andres sikkerhet etter fattig evne. Det høres ut som om det norske forsvar er av meget aggressiv natur. Etter min tid i Nord-Norge så kan jeg forsikre at alle de manøvrer vi har er av defensiv art. Det skulle ikke være noen militær hemmelighet. Å tro noe annet ville være å overvurdere oss.

Men vi må aldri være tilfreds med at vi må garantere vår sikkerhet med militær makt. Vi må alle arbeide iherdig med gjensidig nedrustning. Krig er barbari og ikke mennesker verdig.

DRØM»?

Vi har andre oppgaver på denne jord. Men vi må heller ikke stille oss nakne og blåøye i en verden som er full av vold og maktmisbruk. Vi må leve og innrette oss i denne verden som den er i dag, innrette oss etter den virkelige situasjon, og ikke handle ut i fra hvordan vi skulle ønske den var. Det kunne bli en skjebnesvanger og kostbar drøm.

Thomas Fraenkl.

«TILSTREKKELIG SPALTEPlass?»

Herr redaktør.

«There is great difference between having something to say and having to say something.» Dette engelske fyndord rinner en i hu når nå også vi prester oppfordres til å ta del i en debatt som ellers synes forlenget å ha opptatt tilstrekkelig spalteplass i dette blad. Har bladet ikke andre og for oss i egenskap av katolikker mer betydningsfulle emner å trekke frem til diskusjon? Et forslag: Hvorfor er Kirken her i Norge og hva går vår oppgave i fellesskap ut på? Nettopp om dette spørsmål synes forvirringen å ha vært stor i de senere år. En debatt om dette emne skulle kunne bli fruktbringende. Prester gir sikkert også sitt besyv med i laget, forutsatt at de enda regnes for meningsberettede da.

Kirken har ingen definert lære hva angår pasifisme. En katolikk som av religiøse overbevisningsgrunner nekter militærtjeneste har full anledning til dette — forutsatt at han ikke påberoper seg Kirkens autoritet. Samvittighetsfriheten er nemlig ganske utstrakt i Kirken. Den ønsker ikke å være «barnepike» for den enkelte i alle livets forhold og problemer. Ingen har derimot rett til ut fra sin katolske tro å kritisere eller fordømme dem som tar del i politi- eller militærtjeneste når de anser dette som sin plikt for å verne landets indre eller ytre fred.

«Vold» er et ord som bør defineres og ikke brukes ambivalent. Når f. eks. Ulf Erik Gustavsen i nr. 17 av bladet skriver: «— bruk av vold i nødvergesituasjoner —» er dette i virkeligheten en «*contradictio in terminis*» = en meningsløs sammensetning av ord. Den som forsvarer seg selv, sin familie eller sitt land i en nødstilstand bru-

ker ikke selv vold. Det er det angriperen som gjør. Han setter derimot hårdt mot hårdt, tvunget dertil av nød og plikt. Retten til å gjøre dette er det selve naturen som gir. Det vil si selvoppholdelsesdriften og ikke minst ansvaret for andres sikkerhet. Det er derfor ikke *retten* til forsvar, men *midlene* som i vår tid, mer enn noensinne, kan diskuteres. Men dette er jo en annen sak.

Heldigvis, får vi vel si, er det norske folk et relativt fredelig folkeferd. Her i vårt land tenker vel svært få på å øve vold mot andre enkeltpersoner. Angrep på andre nasjoner er vi som folk av gode grunner avskåret fra å tenke på. Tilbake står da bare å erkjenne at politibeskyttelse har samtlige borgere krav på i en demokratisk rettsstat. Dette gjelder i alle situasjoner — også når det gjelder optøyer laget istand av idealistiske fusentaster. Kristne mennesker av enhver avskygning bør vokte seg vel for å la seg smitte av den ånd som vil gjøre politiet til enslags folkefiender. Det er hele folkefelleskapets *beskyt-ter*. I et samfunn som bygger på demokrati og tror på utøvelsen av parlamentariske virkemidler skulle dette syn være en selvfølge.

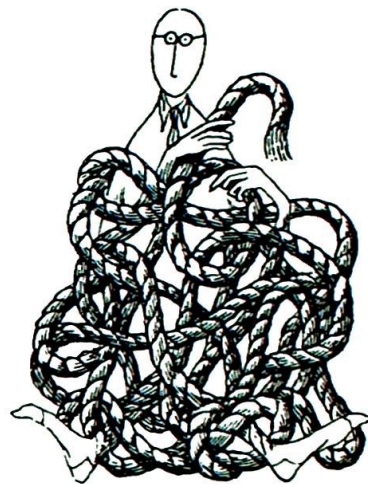
H. Kielland Bergwitz.

KIRKEN S STILLING

Herr redaktør.

St. Olav er blitt tumleplass for modernistiske retninger, som er egnet til å splitte Kirken og svekke troen.

Således inneholder bladet hyppig artikler og citater som angriper Pavens primat og autoritet (senest i nr. 16: «Peters tjeneste i Kirken», av Hans Küng). Man overser Jesu ord til Simon: Du er Petrus og på deg vil jeg bygge min kirke osv. (Petrus betyr Klippe, hvilket også Caiphas betyr, og Caiphas var årets yppersteprest. Petrus ble således innsatt som Caiphas'

avløser.) Etter sin oppstandelse bekrefter Jesus dette enda engang under meget høytidelige former, idet han først 3 ganger spør Petrus om han elsker Ham og etter hver bekreftelse pålegger Petrus «røkt mine får, vokt mine lam, røkt mine får».

Paven er det som holder Kirken sammen. Ta hans autoritet vekk og Kirken vil oppløse seg i utallige retninger i likhet med de protestantiske kirkesamfunn, hvorved utallige sjeler fortapes. Kristi løfter følger pavekirken. Stormløpet mot Kristi etterfølger er et stormløp mot Kristus selv.

Det neste angrep gjelder det kristne lydighetsprinsipp. Gjentagende inneholder bladet artikler og rapporter som beretter om opprør mot det. (Også i nr. 16 hvis artikkel «Spinning og uro i Jesuittordenen» viser hvor St. Olavs sympati ligger.)

Jesuittene har av kjærlighet til Jesus fremfor de fleste bundet seg til lydighet etter Jesu eksempel. Han som ble lydig inntil døden, korsets fornedrende død. Lydighetsløfte er avgitt frivillig og uten påtrykk. Ta lydighetsbudet vekk og ordenen blir som Kirken, hvis pavens autoritet faller vekk, uten kraft og vil gå sin oppløsning imøte.

(Forts. side 306.)

NYE GODE BØKER

SALLY TRENCH: Begrav meg i støvlene	hf. 26,00 ib. 34,00
HALLVARD RIEBER-MOHN: Forrædere?	hf. 21,00 ib. 28,50
LARS ROAR LANGSLET: Enhet og mangfold	kart. 12,00
STEFAN ANDRES: Vi er Utopia	hf. 21,00 ib. 28,50
KRISTIAN SCHJELDERUP: Under åpen himmel	hf. 26,50 ib. 34,80
BJØRN HØJBO: Nadver og messe, dansk	hf. 23,90
SØREN KIERKEGAARD: Begrebet angst, med innledning og kommentar ved Finn Jor	hf. 12,00

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo 1
Tlf. 20 72 48. - Åpent til kl. 16, lørdager til kl. 14.

VÅR NYE GUDSTJENESTE - - -

(Forts. fra side 297.)

«Nu må man imidlertid ikke tro at denne reform av Missale Romanum på noen måte er kommet uventet og improvisert: Det er ikke for meget sagt at det er de vitenskapelige landevinninger på liturgiens område gjennom de siste 400 år som har banet veien for den. For allerede etter Tridentinerkonsilets slutt hadde undersøkelser og bearbeidelser av «gamle manuskripter i Vatikanbiblioteket og håndskripter fra nær sagt overalt», i utstrakt grad bidradd til å kaste lys over Missale Romanum, slik det fremgår av Den Apostoliske Konstitusjon «*Quo primum*» fra Vår forgjenger den hellige Pius V. — Imidlertid er de eldste kilder igjen bragt for dagen og frem for offentligheten, likeså er også Østkirkenes liturgitekster blitt inngående studert. Således oppstod hos mange ønsket om at rikdommer av slik lære- og fromhetsmessig verdi ikke lenger måtte forbli skjult i bibliotekenes mørke, men bringes frem i lyset for å opplyse og nære de kristnes sinn og hjerter.»

De viktigste reformer vedrørende messens gang kan sammenfattes slik:

a) *Messens innledende del:* Trinnbønnen i sin hittil gjeldende form faller bort. Messen begynner med inngangsverset. Under dette går selebranten til alteret og derefter til korstolen. Her gjør han sammen med de troende korsets tegn og hilser menigheten. Han kan da velge noen hilsningsord fra apostelen Paulus' brev (f. eks. «Gud Faderens kjærlighet, Herre Jesu Kristi nåde og Den hellige Ånds samfunn være med dere alle»), eller den tradisjonelle hilsen: «Herren være med dere». De troendes svar skal alltid være: «Og med din ånd». Her følger syndsbejennelsen, som kan forrettes i forskjellige former. Men forut kan presten holde en kort formaningsstale som innledning til selve messeofferet. Derefter følger *Kyrie* og *Gloria*.

b) *Ofringen:* Denne del av messeofferet, som de tidligere reformer hadde latt urørt, blir nu gjenstand for en nyordning for å gjøre selve meningen med ofringen tydeligere. Bønnene som bes mens brødet og vinen bæres frem, har nu fått en helt annen form for ikke å foregripe den egentlige offerhandling som finner sted under Canon. Man benytter seg av de tradisjonelle bibelske velsignelsesord som fremhever Guds skaperverk og menneskets deltagelse i de offerementene som brukes til den hellige handling: «Velsignet være du, Herre, verdensaltets Gud. Fra din godhet har vi mottatt det brød vi bærer frem for deg. Det er frukten av jorden og menneskets arbeid, og som for oss vil bli til livets brød.» En lignende bønn, i tilsvarende endret form, bes mens kalken bæres frem. Bønnen ved blandingen av vin og vann er blitt forkortet og bønnen ved håndtvettingen er ny.

c) *Brødet brytes og fredshilsenen:* De ulike avsnitt som utgjør denne del av messeofferet, trer nu klarere frem. Etter *Fader Vår* følger embolismen («Frels oss, Herre») som innledningsbønn til kommunionen. Også den er gjort kortere. Helgenrekken faller bort. Embolismen avsluttes med minnet om Herrens gjenkomst og de troendes svar: «... at vi alltid må være fri fra synd og trygget mot all trengsel: i det salige håp og i forventningen om vår Frelser Jesu Kristi komme. Alle: For ditt er riket, og makten, og æren i evighet.»

Fredshilsenen har nu fått følgende ritus: først ber presten Gud

om fredens gave for Kirken og for verden med bønner: «Herre Jesus Kristus, du som sa til dine apostler: Fred etterlater jeg dere, min fred gir jeg dere...». Presten vender seg nu mot de troende med ønsket: «Herrens fred være alltid med dere.» Så følger oppfordringen: «Gi hverandre fredshilsenen.» De troende kan så utveksle denne hilsen med en passende gestus (som nærmere skal fastsettes av den enkelte bispekonferanse).

Nu brytes det eukaristiske brød for kommunionen, mens «Guds Lam» istemmes, sunget. Selve kommuniensritusen forblir uforandret.

d) *Øvrige endringer* i Ordo Missae av mindre betydning: Det er særlig to av disse som berører den romerske Canon. Og også her er Herrens ord ved Nattverdsmåltidet blitt tillempet den nye Canonform: «For dette er mitt Legeme, som skal gis for dere», heter det nu ved forvandlingen av brødet. «For dette er mitt Blods kalk, den nye og evige Pakts Blod, som skal utgydes for dere og for de mange til syndenes forlatelse.» Til innstiftelsesordene over brødet kommer nu altså i tillegg: «som skal gis for dere», og over kalken faller ordene: «troens mysterium» bort. Disse blir nu sagt av selebranten som innledning til de troendes svar: «Din død forkynner vi, Herre, og din oppstandelse lovpriser vi, inntil du kommer.»

Dessuten blir sluttformelen «Ved Kristus, Vår Herre», som ofte går igjen i Canon, satt i parentes, slik at den kan utelates etter forgodtbefinnende. Det samme gjelder helgennavnene. I *Communicantes* er det nu bare foreskrevet å nevne Guds Mor, den hellige Josef, apostlene Peter, Paulus og Andreas. I *nobis quoque peccatoribus* beholdes bare de bibelske navn: Johannes, Stefan, Mattias og Barnabas. På denne måte får den ærverdige romerske Canon en større enhet og lar seg lettere be i pakt med de nye eukaristiske bønner.

ALLE ETTERNØLERE

har nå fått tilsendt et ekstra innbetalingskort i posten. Vennligst benytt dette og betal kontingenten for 1969 snarest!

På forhånd takk!

ST. OLAV'S EKSP. Akersvn. 5, Oslo 1.

Postgiro nr. 20 46 48.

PATER RAULIN 50 ÅR

Den 22. oktober fyller dominikanerpater *Albert Raulin* femti år. Hans adresse på dagen er: LE SAULCHOIR, Etiolles, 91 Soisy-sur-Seine, Frankrike.

UNGDOMMENS HULE

Biskopen i «ungdommens hule».

Biskop John Willem Gran innviet ved siste månedsskifte en storartet katolsk kjeller. En gruppe unge katolikker har etter et ti måneder langt og iherdig arbeide forvandlet noen rom av den mørke, hullete og trekkfulle kjelleren under St. Dominikus kirke i Oslo til et lyst og fint ungdomslokale — en hule for atten-nitten-åringene og deres venner og medhjelpere fra protestantiske menigheter.

De som var til stede under selve innvielsen, biskopen, ungdomsprestene, dominikanernes prior, fire av St. Josefsøstrene og noen representanter fra de katolske menighetene i Oslo og Bærum var mer enn imponert. Særlig etter at de hadde fått se en kortfilm som viste hvordan kjelleren opprinnelig hadde sett ut og hva de unge hadde klart helt på egen hånd i uke- og månedlangt arbeide på frikveldene.

— Noen eldre klager over at vi syr puter under armene på de unge, og at de ikke eier pågangsmot, sa en av de tilstedeværende. — Disse menneskene skulle ta seg en tur ned i kjelleren her og se på arbeidsresultatet!

A. R.

**LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSKE BISPEDØMME**
Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 20 72 26

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO
Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83
Kontortid 11—13
Alle dager unntatt lørdag

Menighetspleien
har midlertidig sitt kontor på St. Josephs
Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

KATOLSK INFORMASJON

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

«Bær hverandres byrder», Gal. 6, 2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:

CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.

Telefon 69 30 15

Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

Kontaktklubben for eldre og enslige

åpent hus hver onsdag kl. 11—15,

i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,

Oslo 3.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabetsøstrenes Pleiehjem		
St. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hammerfest
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Tromsø
St. Mikals Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Trondheim
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus prestg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinikk		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

LESERNE SKRIVER . . .

(Forts. fra side 303.)

Det tredje angrep gjelder retten til liv og er et voldsomt angrep på den naturlige forplantning. Her forlanger modernistene fødselskontroll og fritt bruk av preventiver (eventuelt tvangsmessig). Man påberoper seg at jorden ikke kan frembringe nok mat til en voksende befolkning. Dette er et falsk syn. Der er faktisk en overflod av mat og produksjonen kan økes enormt. I utviklingslandene, hvis resurser nærmest ligger unyttet, sulter mange etter hva der opplyses og det er vel så, men det kommer ikke av matmangel, men av mangel på arbeide som kan gi fortjeneste til å kjøpe mat for, og sine steder av ulyst til å arbeide. Det er en riktig utnyttelse av jordens resurser det gjelder. Fra et kristent synspunkt er denne agitasjonen et opprør mot den allmektige Gud. Han som påla menneskene å oppfylle jorden. Vi ber i FADER VÅR «Skje din vilje som i himmelen så og på jorden». Guds vilje viser seg bl. a. i Hans lover — i naturlovene. Disse må vi

innrette oss etter inntil Han finner tiden inne til å begrense livsutfoldelsen. Bruken av kunstige befruktningshindrende midler er en hån mot Gud. Som i all synd ligger spiren til straffen i gjerningen. Jo flere som øver den jo mere universell blir straffen.

Man skulle tro at de som har ovenstående syn på bruk av preventiver måtte glede seg over at der er noen som vil leve i frivillig cølibat, nemlig prestene, men nei, tvertimot. Agitasjonen for å tvinge Kirken til å frafalle cølibatskravet finner også spalteplass i St. Olav.

Apostelen Paulus skriver at den som gifter seg vil leve for sin kone, men den ugifte kan ofre seg udelt for Gud. Cølibatet frigjør åndelige krefter som er kommet hele menneskeslekten til gode i snart to tusen år.

All den offentlige diskusjon om disse ømtålelige emner har ikke unngått å påvirke ungdommen på en meget uheldig måte. Noe som hele samfunnet med tiden vil lide for.

Når så St. Olav forfekter et modernistisk syn på de kirkelige enhetsbe-

strebelser, som nærmest vil utviske den dyptgående forskjell mellom den katolske Kirke og de protestantiske kirker både sakramentalt og læremessig, samt et likeså modernistisk syn på fredsbevegelse og ikkevold-prinsippet og trekker en helt uskikket og uferdig ungdom inn i en diskusjon, som krever både kunnskap og livserfaring, får man inntrykk av, at bladet idag går andres ærender enn Guds.

Det er Gud faderens vilje, sier Jesus: Eders helliggjørelse, og Han sier dessuten: «I skal være fullkomne som eders far i Himlen er fullkommen.» Dette er altså målet. Jesus Kristus er veien. Vil St. Olav fylle sin plass som katolsk kristent blad, må bladet gå inn for dette. Kan det gjennom sine spalter om ikke mere enn omvende en synder til Gud, har det ikke virket forgjeves, ti der er større glede i Himlen over en synder som omvender seg enn over 100 som ikke har omvendelse behov.

Erik Grant Lea.

DRAMMEN GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN		MANDAL Gjør som vi kjøp Deres bøker i SVEINDALS BOKHANDEL Mandal
 TYRILYS ^{1/3} TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri		DRAMMEN GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen
KÅRE KRISTIANSEN Fiskeforretning Telefon 13 190	Byens spesialforretning TAPÉT OG GULVBELEG Agentgt. 1 - Tlf. 17 080	<i>Andr. Janne &</i> Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tlf. 12 945
 C. HANSENS Trykkeri og Bokbinderi Tlf. 13 056 FREDRIKSTAD	EDVARDESEN & NORDHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 11 220 - Fredrikstad	ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad
O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840		

CAPETOWN. Det sør-afrikanske kirkeråd har nylig fordømt *apartheid*-politikken som uantagelig i et sivilisert samfunn, og Unionsens katolske biskoper har i en særuttalelse gitt dette sin fulle og helhjertede tilslutning, og innbudt til en økumenisk solidaritet i forsvaret av de farvede sør-afrikaneres menneskerettigheter, under en politikk «som har sine røtter i synden».

OSLO. På innbydelse fra Utenriksdepartementets Kulturkontor og den norske P.E.N.-klubben ankom siste uke en polsk forfatterdelegasjon til Norge og tilbragte seks dager i vårt land, med besøk i blant annet Bergen og Narvik. Blant deltagerne var den katolske forfatteren *Jan Dobraczynski*, medlem av den katolske PAX-gruppen og tidligere medlem av det polske parlament. Dobraczynski, hvis romaner med bibelske motiver er kommet i opplag på samlet over en million eksemplarer i Polen, og er oversatt til flere europeiske sprog, søkte under oppholdet i Oslo kontakt med norske katolske skribenter som *Vera Henriksen* og *Hallvard Rieber-Mohn*. Hans roman «Nikodemus' brev» foreligger på svensk, i oversettelse ved dr. *Sven Stolpe*.

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapelserarbeide.

Tlf. 21 69 06

NOBENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente «NOCO» margarin

UNGT KATOLSK EKTEPAR

med tre barn søker leilighet (minimum tre værelser og kjøkken) for lengre tid i Oslo eller omegn. Dominikanerne (tlf. 55 07 71) henviser.

OSLO

Joh. Weydahl 1/2

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE

og
HERMETIKK
en gros

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

SØREN HANSEN
Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

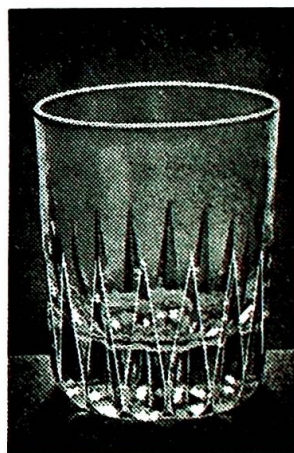
THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernb. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Pactofino“

Laget av tindrende klart glass.
Lekkert i utførelsen og støl formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Galligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

SVART OPPRØR

«Amerika, Amerika — du som slå i hjel profetene!» skrev en italiensk avis, da Robert Kennedy ifjor ble drept. Det var det tredje i rekken av USA's fryktelige serie «symbolske» mord: Utslettelsen av liv som millioner håpet meget av. John F. Kennedy var den første, Martin Luther King den andre og Robert Kennedy den tredje. En bestemt gruppe mennesker hadde særlige grunner for å se en streng og ubarmhjertig sammenheng mellom disse tre mordene: USA's negerbefolkning. Ganske særlig var Kings død, for en hvit snikskytters kule i Memphis ifjor, i deres øyne selve «beviset» for at ikke-vold og tålmod, reformer og samarbeid ikke fører frem. Det må bli «ilden neste gang», som en av deres egne, forfatteren James Baldwin, har uttrykt det: *Burn, baby, burn!*

Jules Dassin's nye film «Svart forræderi» (*Uptight*) er bygget over denne desperate stemningen like etter Kings død, da meget store deler av den unge neger-generasjonen gikk over i Black Power-ideologien og troen på revolusjonære løsninger overfor et håpløst «sykt» samfunn. Ingen skal kunne si at de ikke var provosert: Har noe folk vært fredeligere, hatt mer tålmod, tålt uretten lengre? blir det spurt i filmen. Svaret er visst nei, og filmens konklusjon er nok: De hvites USA har oversittet tålmodets tid — nå kommer ilden.

Dette flammende forsvar for de sortes revolusjon har Dassin gitt en kunstnerisk form som er et lån fra et annet opprør — og dét var «hvitt». I 1925 utga den irske dikteren Liam O'Flaherty romanen «The Informer», som filmen er bygget over. Den handler om angiveren, tysteren, innenfor det revolusjonære brorskap — Judas-skikkelsens tragedie. Dassin's overføring av dette motivet fra den irske frihetskamp til de sortes opprør i USA avslører to ting. For det første at det har vært gjort bedre før: John Fords film «Angiveren» fra 1935 var et ganske anderledes overlegent verk om forræderens sinn. For det andre at Dassin ikke helt har visst hva han ville: «Svart forræderi» vingler vægelsindet mellom halvdokumentarisk miljøskildring fra negerghettoen i Cleveland, psykologisk sjele-

Den sterke men ustabile Tank (JULIAN MAYFIELD) avlegger sin venninde Laurie (RUBY DEE) en visitt i Jules Dassin's farvefilm «Svart forræderi», som utspilles i dagene etter mordet på Martin Luther King. Skuespillerne er med få unntak alle sammen negre.

drama og stilisert neger-show: Enkelte scener og typer kommer farlig nær opereraen «Porgy and Bess», og det livlige gatelivet i Catfish Row. De sorte skuespillerne, som temperamentsmessig gjerne utfolder seg sterkere og farverikere enn sine hvite kolleger foran kameraet, er blitt et offer for denne usikkerhet i forsettet — det kan bli for «pittoreskt» midt i tragediene. Det gjelder ikke minst angiveren selv. «Tank» (Julian Mayfield) er en ensomt oppfattet karakter-rolle som skal innpasses i et program — det lykkes ikke. Historien om den utrangerte fagforeningslederen som har tatt til flasken, og hvis personlige indre konflikter blir en sikkerhets-risiko for hele motstandsgruppen og fører til en av ledernes død, fikk den gang for en menneskealder siden sin fulle dimensjon i John Fords film fra Eire, i en tolkning av angiverens tragedie ved Victor McLaglen, som gikk inn i film-historien. I denne svarte versjonen holder det ikke til så strenge mål. Men

tilbake blir en film med fin og profesjonell miljø-fotografering, spenning, og en dialog som hardt og trolig ekte klargjør hvorfor «tiggernes» tid er forbi, i de amerikanske negeres kamp for likestilling. «Våpen lager ingen revolusjon,» sier en av de moderate sorte lederne i filmen, «det gjør bare en plan som kan gjennomføres.» Han taler for døve ører. Og «Svart opprør» avdekker — blant litt for mye annet — også hvorfor. *brm.*

INDISK FILM

får vi aldri se i Norge. Hvorfor? Norsk Fjernsyn viste 13. oktober, «for spesielt interesserte» Satyajit Ray's verdensberømte «Ubeseiret» (*Aparajito*) fra 1956 — et hovedverk i den samlede filmlitteratur. Den har, med sin lettfattelige brede fortelleform, intet «spesielt» ved seg, og er et storartet møte med indisk hverdag og mentalitet. Hvor er importørene?

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Mirjam Knollmüller C.S.J.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.